مرسلات سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة المرسلات — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٥٠)

وَٱلْمُرْسَلَٰتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَٱلْعَٰصِفَٰتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشْرًا ﴿٣﴾ فَٱلْفَٰرِقَٰتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَٱلْمُلْقِيَٰتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾
إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٌ ﴿٧﴾ فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا ٱلْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتْ ﴿١١﴾

ތަރުޖަމާ

وَٱلْمُرْسَلَٰتِ عُرْفًا ﴿١﴾ = ވިދިވިދިގެން ޖެހޭ ރަގަޅުވައި ގަސްދުއްވައި ފޮނުވައި وَحِى ކުރައްވާއުމެވެ. فَٱلْعَٰصِفَٰتِ
عَصْفًا ﴿٢﴾ = ގެއްލުންދޭފަދަ ގަދަވައި ގަސްދުއްވައި ފޮނުވައި وَحِى ކުރައްވާއުމެވެ. وَ ٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشْرًا ﴿٣﴾ = އަދި
ވާރޭ ފެންގެނެ ރަގަޅަށް ފުރުޅަލިޔާ ވިޔާ ގަސްދުއްވައި ފޮނުވައި وَحِى ކުރައްވާއުމެވެ. فَٱلْفَٰرِقَٰتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ = ދެން
ކަނޑައެޅިގެން (حَقُّ އާއި بَاطِلُ އަދި حَرَام އާއި حَلاَلُ ރަގަޅަށް ވަކިކޮށްދެއްވާ މަލާއިކަތުބޭކަލުން ގަސްދުއްވައި ފޮނުވައި
وَحِى ކުރައްވާއުމެވެ. فَٱلْمُلْقِيَٰتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ = ދެން وَعْظُ نصِيحة ގެ ذِكْرُ އާއިގެން ވަޙީގަންނަވާ މަލާއިކަތުބޭކަލުން
ގަސްދުއްވައި ފޮނުވައި وَحِى ކުރައްވާއުމެވެ. عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾ = الله ގެ حَضْرَة ން ކުޅުވާ އިންޒާރުދޭ ގޮތުން إِنَّمَا
تُوعَدُونَ = ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންނަށް وَعْدُ ވެވިގެންވާ ކަންތައް لَوَٰقِعٌ ﴿٧﴾ = ކަނޑައެޅިގެން އެކަން ޖެހޭނެއެވެ.
އެކަން ނެތިގެންދާނެއެވެ. (މިއީ ޤިޔާމަތްދުވަހުގެ ޙާލެވެ.) فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ = ދެން ތަރިތައް އަލި
ނުރެ ފުރާވި އަލިކަން ފިލައިގެން ހިނގައްޖެއާ وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾ = އަދި އުޑު ފަޅައިގެން ގޮސް ދޮރުވެ
ހުޅުވިއްޖެއާ وَإِذَا ٱلْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾ = އަދި ފަރުބަދަތައް ކުރިމަތިން ފުރާވި ކުދިކުދިވެ ވައިގާ ބުރަވެގެން
ހިނގައްޖެއާ وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتْ ﴿١١﴾ = އަދި ރަސޫލުބޭކަލުން ނަމައި (އުއްމަތުންގެ އުނދަގޫތަކާއިބެހޭ ހެކިދެއްވުމަށް)
ވަގުތު ކަނޑައެޅިއްޖެއާ

ޢާއްމު ވަޞްފުތައް

ދަންނަވައެވެ. މިސޫރަތުގެ ކުރީގެ ހަމައަތުގެ ކޮޅުޗާގެ ދަރަޖައެއް ވަކިސީރާއިލުގު ވަކިސީރު އިރުފުވިރިޔާގެ ގޮތުގައި ބަސްތަކާއި ފަދައިވެއެވެ. ޢާގެތްކުރިންބަށް އަށްކަވާހުން ވިދާޅުވަނީ - وَالْمُرْسَلات – وَالْعَصِفَات – وَالنَّاشِرَات – فَالْفَارِقَات – فَالْمُاالقِيَات – މި ރަޖުޖެހުމުގެ މާނައާއި ވައިގެ އަރިވަޑްތުރުކަމަށެވެ. އަދި އަނެއްބައި ބާކަމުން ވިދާޅުވަނީ އެއި މަލާއިކަތުންނަކަމަށެވެ. އަދި އަނެއްބައިޔާކަމުން ވިދާޅުވާގޮތުގައި ފުރަތަމަ ދިން ރަކުޖު އެއި ވަތަން ކިޔާ ދިނުނުކަމަށެވެ. އަނެއްބު ރަކުޖު އެއި މަލާއިކަތުބާކަމުންނަން ކިޔާ ދުނަނުކަމަށެވެ.

ދެންވާނަ މިބާކަމުންގެ މުޚްތަލިފު ވާހަކަތައް ހުރިހާއެއްގެކޮޅުން އެއްވެ مُعْتبر تَفْسِير ޖުމްލަގެ مُؤَلِّف إِبْن جَرِير الطبري ވިދާޅުވީ އެބަސްތަކާ ވަކިމާނައެއް ނިސްބަތްކުރުމުން ދަލީލެއްނެތެވެ. ދެމާނަވެސް ދެވެނެވެ. ވީމާ އެބަސްތަކުގެ ހުރިހާ މާނަވެސް ދަނިޔަގެއެވެ. وَالله أَعْلَم . މިޖުމްލަގައި ލިޔެފައިވާމާނައިވެސް މިގޮތުގައިން އެއްކޮށެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(١) ވިދިވިދިގެން ޖެހޭ ރަނގަޅުވައި ފޮނުއްވައި ﷲ ހުވައިވަރީ ކުރައްވައެވެ.

(٢) އަދި ތޫފާނު ހަރާކާތްތެރި ގަދަވައި ފޮނުއްވައި ﷲ ހުވައި ވަރީ ކުރައްވައެވެ.

(٣) އަދި ވާރޭވާރޭތައް (ފެންވެރި ވިލާތައް) އުފުލައި ފެތުރުވާ ވިލާތައް ފޮނުއްވައި ﷲ ހުވައި ވަރީ ކުރައްވައެވެ.

(٤) ފަހެ ކަނޑައެޅިގެން ހައްޤާއި ބާޠިލު އަދި ހަލާލާއި ހަރާމް ފަރަފާތުކުރައްވާ މަލާއިކަތުބާކަމުން ފޮނުއްވައި ﷲ ހުވައި ވަރީ ކުރައްވައެވެ.

(٥) އަދި ވަޙްޔާއި ނަބިއްޔަކު އަދި އިންޒާރާއިގެން ވަޙީއިގެންނަވާ މަލާއިކަތުބާކަމުން ފޮނުއްވައި ﷲ ހުވައި ވަރީ ކުރައްވައެވެ.

(٦) އަދި އުޛުރުބާކަމުން ފުވަޙީއިގެންނަވީ ﷲ ގެ ހަޤީޤަތުން ޢުޛްރާއި އަދި އިންޒާރު ގެ ގޮތުންނެވެ. މިހެނިހެން ބައެއްގެ ފޮނުއްވައި ﷲ ހުވައި ވަރީ ކުރެއްވީ ބޮޑުކަމުގެ މައްޗަށެވެ. އެކަމަކީ

(٧) ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ކަންތައްތަކާ ވެދިގެންވާ ވައުދު ހަމަކަށަވަރުން ވާނީއެވެ. ދިމާވާނެކަން ކަށަވަރެވެ. އެއީ ޤިޔާމަތް ދުވަހުން ހިސާބުގައި ނުބައިކަން ބަދަލު ދެއްކެން ޖަޒާދިނުމެވެ. އެއީ ނުވާ ނުދާނެކަމެވެ.

(٨) (އެފަދަ ކަންތައް ހިނގާނީ؛) ތަރިތަކުގެ ނޫރު ފިލައިގެން އަނދިރިވެއްޖެއްޔާއެވެ.

(٩) އަދި އުޑު ފަޅައިގެންގޮސް ދޮރުވެ ހުޅުވިއްޖެއްޔާއެވެ.

(١٠) އަދި ފަރުބަދަތައް އޭގެ މަކާނުން ފުނޑި ކުދިކުދިވެ ބުރުބުރުއައިގެން ހިނގައްޖެއްޔާއެވެ.

(١١) އަދި ރަސޫލު ބާކަމުންނަށް (އެބާކަމުންނާއި އެބާކަމުންގެ އުންމަތްތަކާދެމެދު فَيْصِلَة ކުރުމަށް) ވަގުތު ކަނޑައެޅިއްޖެއްޔާއެވެ.

لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾ لِيَوْمِ ٱلْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ ﴿١٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَلَمْ نُهْلِكِ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ
نُتْبِعُهُمُ ٱلْءَاخِرِينَ ﴿١٧﴾ كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِٱلْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾ أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَٰهُ فِي
قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

ތަރުޖަމާ

لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾ = އެބޭކަލުން ހާޒިރުކުރުވުނީ ކޮންދުވަހަކަށްޓަކައި ހެއްދެވީ؟ لِيَوْمِ ٱلْفَصْلِ ﴿١٣﴾ = އެއީ
فَيْصِلَة ކުރައްވާދުވަހަށެވެ. ކަންތައްތައް ނިޔާކުރައްވާ ދުވަހަށެވެ. وَمَآ أَدْرَىٰكَ = އަދި ކަލޭގެފާނަށް އަންގައިދިނީ
ކޮންއެއްޗެއްތޯއެވެ.؟ مَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ ﴿١٤﴾ = فَيْصِلَة ކުރައްވާދުވަހީ ކޮންދުވަހެއްކަން؟ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން
وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (ގަދަ عَذَابُ އާއި ހަލާކު ހުއްޓެވެ.) لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ = ދޮގުވެރިންނަށް أَلَمْ نُهْلِكِ =
ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހަލާކު ނުކުރައްވަމުހެއްތޯ؟* ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾ = އިސްވެދިޔަ މީސްތަކުން. (އިސްވެދިޔަ
އުންމަތްތަކުގައި ތިބި ދޮގުވެރިން.)* ثُمَّ نُتْبِعُهُمْ = ދެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުންނާ ތަބާކުރައްވާ ހުށީމެވެ. (އެބައި
ދެން އެމީހުންގެފަހުން އައި ހަލާކުކުރައްވާހުށީމެވެ.)* ٱلْءَاخِرِينَ ﴿١٧﴾ = ފަހުގެ މީހުން. (އެބައި ޤުރައިޝުންގެ ކާފިރު
ދޮގުކުރި މީސްތަކުން)* كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަންތައްކުރައްވާ ހުރީ އެފަދައިންނެވެ.* بِٱلْمُجْرِمِينَ
﴿١٨﴾ = مُجْرِمِ ނުބައިވި މީހުންނާ މެދު.* وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (ބޮޑުބޮޑި ހަލާކު) ހުއްޓެވެ.*
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾ = ދޮގުވެރިންނަށް * أَلَمْ نَخْلُقكُّم = ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުން ނުހައްދަވަމުހެއްތޯ؟*
مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾ = ދެރަ ނިކަމެތި ފެނުގެ ތެރެއިން. (نُطْفَة އަކުން)* فَجَعَلْنَٰهُ = ދެން އެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ
އެ نُطْفَة ތެއްމެވެ.* فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾ = ރައްކާތެރި ފެންވާ ތަނަކަށް. (ރަޙިމުގެ ތެރޭގައި)* إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ =
ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަކަށް. (ބެލި އިންނުމުގެ މުއްދަތަކަށް)* ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا = ފަހެ ދެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާ
މިންވަރުކުރެއްވީމެވެ. (ގެންގުޅުއްވުމާއި ސިފަކުރެއްވުން ބަލާބަލާ ކުރެއްވީމެވެ.)* فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ ﴿٢٣﴾ =
ތިމަންރަސްކަލާނގެއީ ރަނގަޅު ދެއްވާ ގޮތަށް މިންވަރުކުރައްވާ ކަލާނގެއެވެ.* وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ.
(ބޮޑުބޮޑި ހަލާކު) ހުއްޓެވެ.* لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾ = ދޮގުވެރިންނަށް.*

إجْمَالِي މާނަ

(١٢) އެބޭބޭކަލުން ވަގުތުކުރެވުނީ ކޮންދުވަހަކަށްޓަކައިހެއްޔޯ.؟

(١٣) އެބޭބޭކަލުން ވަގުތުކުރެވުނީ(އެބަހީ ދުނިޔޭގައި އެބޭކަލުންނާއި އުންމަތުންތަކާއިދެމެދު فَيْصِلَة ނިކުތުމަށް ވަގުތުކުރެވުނީ) ކަންތައްތަކާކަން فَيْصِلَة ކުރައްވައި ހިސާބުބައްލަވާ ދުވަހަކަށެވެ.

(١٤) އަދި އެދުވަހު فَيْصِلَة ކުރައްވާ ދުވަހަކީ ކޮން ދުވަހެއްކަން ކަލޭގެފާނަށް އަންގަވައިދެއްވީ ކޮންކަމެއްތޯ؟ (ތިބާ މިދުވަހު ސުވާލަކީ އެކަމުގެ މުހިންމުކަމާއި ސިއްރުއަސްކަން ހާމަކުރެއްވުމަށް ހުށަހަޅާ ސުވާލެކެވެ.)

(١٥) އަދި ދޮގުވެރިންނަށް އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (وَيْلُ އަކީ ގަދަ އަޛާބެވެ. ނުވަތަ ނަރަކައިގެ ވަކި وَادِي އެކެވެ.) ނުވަތަ وَيْلُ އަކީ ހަލާކުވުމާ ނަމެކެވެ. އެބަހީ ދޮގުވެރިންނަށް އެދުވަހުން ހަލާކު ހުއްޓެވެ. މިއެވެ.

(١٦) އިސްވެދިޔަ މީސްތަކުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހަލާކު ނުކުރައްވަމުހެއްޔޯ.؟ (އިސްވެދިޔަ މީހުންނަކީ އެންމެ ބަސްފުޅުގެ މުބާރަކު آدَم ގެފާނުންސުރެ مُحَمَّدُ صَلَّي الله عَلَيه وَسَلَّم އާއި ހަމައަށް އައި އުންމަތުތަކުގައި އުޅުނު ރަސޫލުން ބޭކަލުން ދޮގުކުރި މީހުންނެވެ. އެމީހުން ހަލާކު ކުރައްވައި ފޭރުއްވިއެވެ.)

(١٧) ދެން ފަހުގެމީހުން އެމީހުންނާއި تَبَعَ ކުރައްވާ ހުރިގެވެ. (އެބަހީ ފަހުގެމީހުންވެސް ރަސޫލާ ދޮގުކޮށް ކުފުރުގައި އެމީހުންނާ އެއްގޮތަށް ހަލާކު ކުރައްވާހުރިގެވެ. ފަހުގެމީހުންނީ އެންމެ ބަސްފުޅުގެ މުބާރަކު مُحَمَّد صَلّى الله عَلَيْه وَسلم ރަސޫލާއާއިގެން ދޮގުކުރި ދެންއަނެއްބައި ރަސޫލުގެ ދީނުގައި މީހުންނެވެ. އެމީހުންނަށް ރަސޫލުބޭކަލުން ދޮގުކުރި މީހުންނެވެ. ކޯ އެންމެފަހުބައިގައި މައްކާގެ މުޝްރިކުންނެވެ. ދެންވެސް އެފަދަމީހުންނެވެ.)

(١٨) މުޖުރިމުންނާއިމެދު ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަންތައްކުރައްވަނީ އެފަދައިންނެވެ.

(١٩) ދޮގުވެރިންނަށް އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަލާކު ހުއްޓެވެ.)

(٢٠) އަދި ނިކަމެތިވެގެންވާ ދިޔަރެއްޗަކުން އެބަހީ نُطْفَة އަކުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން ނުހައްދަވަމުހެއްޔޯ؟ އެބަހީ ކަލޭމެން ހައްދެވީ ދިޔަރެއްޗަކުންނެވެ.

(٢١) ދެން އެ نُطْفَة قرار ވެގެން ރައްކާތެރި ތަނަކަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ. (އެއީ އަންހެނުންގެ رَحِم ގެތެރެއަށެވެ.)

(٢٢) އެއީ ކަނޑައެޅި عَين ވެގެންވާ مدت އަކަށެވެ. (އެއީ ބަލިވެއިނުމުގެ މުއްދަތު ފުރެންދެނެވެ.)

(٢٣) ދެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެ نُطْفَة މިންވަރުކުރެއްވީމެވެ. (އެބަހީ ގުނަވަންތަކާއި ސިފަތައް ބާވަތްތައް ފުރިހަމަ އިންސާނަކަށް މިންވަރުކުރެއްވީމެވެ.) ތިމަންރަސްކަލާނގެއީ ހާދަ މިންވަރުކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ.

(٢٤) ދޮގުވެރިންނަށް އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަލާކު ހުއްޓެވެ.)

أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ شَـٰمِخَـٰتٍ وَأَسْقَيْنَـٰكُم مَّآءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ
﴿٢٨﴾ ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾ ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَـٰثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ ﴿٣١﴾ إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ
كَٱلْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُۥ جِمَـٰلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾ هَـٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾ وَيْلٌ
يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ هَـٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ ۖ جَمَعْنَـٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾

މުފްރަދާތު

أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ = މިމަންރަސްކަލާނގެ ބިންމަތްވަން ހެއްދެވީ؟* كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ = ޖަމާކުރާ އެއްޗެއް
އެއްޗެއްކަމުގައި* أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا ﴿٢٦﴾ = ދިރުހުރިހާއެއްޗަކާއި މަރުވިއަކާއި. ❁ وَجَعَلْنَا فِيهَا = އަދި އެތާނގައި
މިމަންރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ. ❁ رَوَٰسِىَ شَـٰمِخَـٰتٍ = އުސްފަރުބަދަތައް. ❁ وَأَسْقَيْنَـٰكُم = އަދި
މިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބޯންދެއްވީމެވެ. ❁ مَّآءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ = މީރުފެން. ❁ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ
ހުއްޓެވެ. (عَذابُ ލިބިގަތުން ހުއްޓެވެ.) لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾ = ދޮގުކުރިންނަށް. ❁ ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا = (ތިޔަބައިމީހުން ދާށެވެ.)
ތިޔަބައިމީހުން އެއްޗަކަށް ދިމާއަށް ގޮސްވެ. ❁ كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾ = އެއްޗެއް ތިޔަބައިމީހުން ދޮގުކުރާ
ކަމުގައިވި. ❁ ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ = (ދުމުގެ) ހިޔަނި ސިޔާކަށް ކަލޭމެންދާށެވެ. ❁ ذِى ثَلَـٰثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ = ތިންބައެއްގެ
ގޮތި (ތިންބައިވަން ބެހިގެންވާ ނަގަހަލައިގެ ދުންގަނޑު) ❁ لَّا ظَلِيلٍ = ހިނިކަމެއްނުވާ. ❁ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ ﴿٣١﴾ =
އަދި އަލިފާނުގެ ހުނުކަން ފިލުވައިދިނުމަށް ކުޅަދާނަވާނެކަމެއްގެ ފައިދާއެއްނުދޭނެކަމެއް. ❁ إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ =
ހަމަކަށަވަރުން އެކަލަކަ އަލިފާނުގެ ކަނިތަކުން ދޫކޮށްލެއެވެ. ❁ كَٱلْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ = ބޮޑެތި ބިނާއެއްފަދަ. (ކަންބުގެ ކަނޑާއެއް އަށާގެ
ބޮޑު). ❁ كَأَنَّهُۥ = އެކަންތައްފަދަ ހެއްޔެވެ؟ އެވަރެއްހެ. (އެކަހިކަހި ވަރުބޮޑު) ❁ جِمَـٰلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ = ކަޅުރަތްފަދަ ޖަމަލާގެ.
(ނުވަތަ ކަޅުރަތްކުލައިގައިވާ ޖަމަލާ ރަކަނާގެ.) ❁ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އަދިގަދަވޭ ހުއްޓެވެ.) ❁
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾ = ދޮގުކުރިންނަށް. ❁ هَـٰذَا يَوْمُ = މިދުވަހަކީ (މި ދިޔާގަމަތްދުވަހު) ❁ لَا يَنطِقُونَ ﴿٣٥﴾ = އެމީހުން
ބަސް ނުބުނާނެއެވެ. (ކާފިރުންގެ މީހުން ވާހަކަ ނުދައްކާނެއެވެ.) ❁ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ = އަދި އެމީހުންނަށް
އިޒުނަވެސް ނުދެވޭނެއެވެ. (ވާހަކަ ދައްކާކަށް ހުއްދަ ނުލިބޭނެއެވެ.) ❁ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾ = ދެން އެމީހުން އުޒުރުދައްކާނެން. ❁ وَيْلٌ
يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އަދިގަދަވޭ ހުއްޓެވެ.) ❁ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ = ދޮގުކުރިންނަށް. ❁ هَـٰذَا يَوْمُ
ٱلْفَصْلِ ۖ = މިއީ فَيْصِلَة ކުރެވޭނެ ދުވަހެވެ. ❁ جَمَعْنَـٰكُمْ = މިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެންނާއެކުހުރެއްވާ ހުނިގެވެ. ❁
وَٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ = އަދި ކުރީޒަމާނުގެ މީހުންނާއި. ❁ فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ = ފަހެ ކަލޭމެންނަށް މަކަރެއް / ހީލަތެއް
ހުރިއްޔާ. ❁ فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾ = އެމަކަރެއް އެހީލަތެއް ހުރިއްޔާ މިމަންރަސްކަލާނގެ އެހާގޮތަ ހަދައިބަލާށެވެ. ❁ وَيْلٌ

يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަލާކު ހުއްޓެވެ.)۞ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾ = ދޮގުކުރިންނަށް.۞

إجْمَالِي މާނަ

(٢٥)،(٢٦)،(٢٧) ދިރިތިބިހާއެއްޗެއި މަރުވާތަކާއި ޖަމާކުރަން އެއްކުރާތަނެއްކަމުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ބިންގަނޑު ނުލައްވަންހެއްޔެވެ؟ (އެބަހީ އެދުވަހުގައި ޖަމާކުރަން އެއްކުރާ ތަނެއްކަމުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ބިންގަނޑު ލެއްވީމެވެ. އެއީ ދިރޭ އެންމެހާ ތަކެތި ބިންގަނޑުމަތީގައި އަދި މަރުވާތަކާއި ބިމުގެ ބަނޑުގައި (ބިމުގެ ތެރޭގައި) ޖަމާކުރައްވާތީއެވެ.) އަދި އެބިމުގައި އުސް ފަރުބަދަތަކެއް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލެއްވީމެވެ. އަދި މީރުފެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ބޯންދެއްވީމެވެ.

(٢٨) ދޮގުކުރިންނަށް އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަލާކު ހުއްޓެވެ.)

(٢٩) (مَحْشَر ގެ މައިދާނުގައި قِيامة ދުވަހާއި ނަރަކަ ދޮގުކުރި މީހުންނަށް އެންގެވޭނެއެވެ.) ތިޔަބައިމީހުން (ދުނިޔޭގައި ތިބިއިރު) އެއެއްޗެއް ދޮގުކުރި އެއްޗެއި ދިމާއަށް ތިޔަބައިމީހުން ދާށެވެ.

(٣٠) ނަރަކައިގެ ތިންބައްޔަކަށް ބެހިގެންވާ ދުންގަނޑެއްގެ ހިޔަލަށް ކަލޭމެން ދާށެވެ.

(٣١) އެހިޔަލުގައި އެއްވެސް ފިނިކަމެއް އަދި ނަރަކައިން އަރާ ހޫނު އަލިފާންގެ ދުން ފިލުވައިދޭކަމެއް ފުއްދައިދިނުމެއްވެސް ނުވެއެވެ.

(٣٢) ހަމަކަށަވަރުން އެނަރަކަ ބޮޑެތި ބިލްޑިންގުވަރުގެ ކަހި (ހުޅުގަނޑު) އުކާނެއެވެ.

(٣٣) އެވައްތަރުވާނީ ކަޅު ނުވަތަ ކަޅުކުލައިގެ ޖަމަލުތަކާއެވެ.

(٣٤) ދޮގުކުރިންނަށް އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަލާކު ހުއްޓެވެ.)

ދަންނައެވެ. ތެއްތިރީސްވަނަ އާޔަތުގައިވާ جِمَالَتٌ صُفْرٌ މިލަފުޒުގައިން ކުރު صُفْرٌ މިކަލިމައާމެދު ތަފްސީރު އިލްމުވެރިންގެ މެދުގައި ބަސްތަފާތުވެފައިވެއެވެ. އެއީ ކަޅުކުލަޔާ ދޮންކުލަޔާމެދުގައިވާ ކުލައެވެ. ބައެއްބޭކަލުން ވިދާޅުވަނީ އެއީ ކަޅުކުލަ ކަމަށެވެ. އަނެއްބައިބޭކަލުން ވިދާޅުވަނީ އެއީ ދޮން ކުލަ ކަމަށެވެ. ވީމާ މި ބަޔާން ހިނގާފައިވާގޮތަ ހަނދާންކުރަށެވެ.

(٣٥) މިއަދު މިޤިޔާމަތްދުވަހަކީ އެމީހުން އެބަހީ ނަރަކަވަންތަވެރިން ވާހަކަނުދައްކާނޭދުވަހެވެ. ބަސްނުބުނާނެއެވެ. އެމީހުން ވާހަކަދައްކާކަށް ކުޅަދާނަނުވާނެއެވެ. އަނގަތަކުގައިވާ ސިއްކަޖެހުނު ބަންދުކުރެވިފައެވެ. އަދި އޭރު ހިސާބު ބެއްލެވިމުގެން ނަރަކައަށްވައްދަވާނީއެވެ.

(٣٦) އަދި އެމީހުން ބަހަނާދައްކާ ޢުޒުރުވެރިވާކަން އިޖާޒަ ނުދެއްވޭނެއެވެ. ޢުޒުރުވެރިވުމަށްވެސް އެހެންނަމަވެސްއެވެ.

(٣٧) ދޮގުކުރިންނަށް އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަލާކު ހުއްޓެވެ.)

(٣٨) (އެދުވަހު ނަރަކަވަންތަވެރި ދޮގުކުރިންނަށް އެންގެވޭނެއެވެ.) މިއަދަކީ މިއީ فَيْصِلَة ކުރާ ދުވަހެވެ. ކަލޭމެންނާއި އެބަހީ مُحمد صَلى الله عَلَيه وَسَلمَ އުއްމަތުގެ މީހުންނާއި އަދި އިސްވެދިޔަ أمة ތަކުގައިވެސް ތިބިއެންމެންނާ ދޮގުކުރިން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ޖަމާކުރައްވާދުވަހެވެ.

(٣٩) ދެން ފަހެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އަތްތެރެން މިއަދު عَذابُ އާއި ހަލާކުން ކަލޭމެން ފިލައިގެންދިއުމަށް ކަލޭމެން ހީލަތްމަކަރެއް އަދި ހިލަތެއްއޮތާ ނިކަން ހަދައިބަލާށެވެ. (އެއްވެސް މަކަރެއް ހިލަތެއް ނުހެދޭނެއެވެ.)

(٤٠) ދޮގުކުރިންނަށް އެދުވަހުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަލާކު ހުއްޓެވެ.)

إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟ لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

ލުޣާތު

إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ = ހަމަކަށަވަރުން ތަޤްވާވެރިން ވަނީ.۞ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ = (ގަސްގަހާއި ގަނޑު ފަރުތަކުގެ
ހިޔަލާއި އާރުތަކުގެ ނިޢުމަތްތަކުގައެވެ.۞ وَفَوَٰكِهَ = އަދި މޭވާއާއި.۞ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ = އެމީހުން ހިތް އެދޭފަދަ.۞ كُلُوا۟
وَٱشْرَبُوا۟ = (އެމީހުންނަށް ނިޔާއިއްވެވޭނެއެވެ.) ތިޔަބައިމީހުން ކައިބޮއިހަދާށެވެ.۞ هَنِيٓـًٔا = ފަސޭހަކަމާ އަރާމާއި އެކު.۞
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ = ތިޔަބައިމީހުންކުރި ކަންތަކުގެ ސަބަބުން.۞ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى = ހަމަކަށަވަރުން
ތިމަންރަސްކަލާނގެ ޖަޒާދެއްވަނީ އެފަދައިންނެވެ.۞ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ = ހެޔޮލޯބިވެރިންނަށް.۞ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ =
އެދުވަހުން وَيْلُ ހުރީއެވެ. (عَذابُ ގާއިމުވާނެ ހުރީއެވެ.)۞ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ = ދޮގުވެރިންނަށް.۞ كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ =
ކާބޯތަކުން ކައި އަރާމުކުރާށެވެ. قَلِيلًا = ކުޑަވަގުތުކޮޅަކު إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾ = ހަމަކަށަވަރުން ކާފިރުންނަކީ
ފާފަވެރިންނެވެ. / ކުށްވެރިންނެވެ. وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ ހުރީއެވެ. عَذابُ ގާއިމުވާނެ ހުރީއެވެ.)۞
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ = ދޮގުވެރިންނަށް.۞ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ = އަދި އެމީހުންނަށް ބުނެވިއްޖެއްޔާ ٱرْكَعُوا۟ =
ކަލޭމެން رُكوعُ ކުރާށެވެ. / ނަމާދުކުރާށެވެ. لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ = އެމީހުން رُكوعُ ނުކުރެއެވެ./ ނަމާދުނުކުރެއެވެ.
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ = އެދުވަހުން وَيْلُ ހުރީއެވެ. عَذابُ ގާއިމުވާނެ ހުރީއެވެ.) لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ = فَبِأَىِّ حَدِيثٍ = ފަހެ
بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾ = އެއަށްފަހު ދެންކަލޭމެން ތެދުކުރާނީ (އެބަހީ މި قُرْآن ދޮގުކޮށްފާ ކޮން ވާހަކައެއް ހެއްޔެވެ؟
ދެންކަލޭމެން ތެދުކުރާނީ ކޮން ވާހަކައެއް ހެއްޔެވެ.؟

إجْمَالِي މާނަ

(٤١) ހަމަކަށަވަރުން تَقْوَى ވެރިން އުޅުއްވާނީ ބިޔާސީ ބޯޖެހިގަސްތަކާއި ގަދު ފެންވަޅުތަކުގައި ހިތްފުރާގަދައެވެ، އެކިޖާތް
ޖާތުގެ މޭވާ ބައިވަރު އާރުބަކަން ބައިމާ މަޖާސްގުގައެވެ.

(٤٢) އެމީހުން ހިތްއެދޭވަރުގެމޭވާއެއްގެ ކެއުމާއި އުފާކުރުމުގައެވެ.

(٤٣) (އުޅުއްވާން އެމީހުންނަށް ނިޢުމަތްތައް ލިބިއްޖައެވެ) ކަލޭމެން ދުނިޔޭގައިކުރި ހެޔޮއަމަލުގެ ސަބަބުން މިއަދު
ހިތްފުރެންދާވަރަށް ކައިބޮއިހަދާށެވެ.

(٤٤) ހަމަކަށަވަރުން އިޙްސާން ވެރިން ނަހަ ޖަޒާދެއްވާނީ މިކަހަލަގޮތަށެވެ.

(٤٥) ދޮގުކުރާމީހުންނަށް އުޅުއްވުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަމަވާނެ ހުއްޓެވެ.)

(٤٦) (އޭ މުޝްރިކުންނޭ މިދުނިޔޭގައި އުންމީދުކުރާ) ކަލޭމެން ކެއްކަމް ކައިބޮއިހަދާ އަދާލުތަކު ހަމަޖެވެ.
ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންނަކީ ކުށްވެރިންނެވެ.(އިސްވެދިޔަ عِبارة އަކީ އަނގޮތަށް ބަޔަކު ބުނުއްވި عِبارة އެއްނޫނަސް
އެއީ މުޖާދަލާގައި ބަލާފައިނުވާ މިންޖެހެވެ.)

(٤٧) ދޮގުކުރާމީހުންނަށް އުޅުއްވުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަމަވާނެ ހުއްޓެވެ.)

(٤٨) ކަލޭމެން رُكُوعْ ކުރާށޭ - އެބަހީ ނަމާދުކުރާށޭ - އެމީހުންނަށް ބުނެވިއްޖައިމާ އެމީހުން ނަމާދުކުރެއްނުވެއެވެ.
رُكُوعْ ނުކުރެއްނުވެއެވެ.

(٤٩) ދޮގުކުރާމީހުންނަށް އުޅުއްވުން وَيْلُ ހުއްޓެވެ. (عَذابُ އާއިހަމަވާނެ ހުއްޓެވެ.)

(٥٠) ފަހެ އެމީހުން މި قُرْآن ގެފަހުންކަމަށް ދެން ވީމިއްކުރީ ކޮންވާހަކައަކަށް ތޯއެވެ؟